Deo optimo max. uni & trino, Virgini Deiparæ, & ſancto Lucæ orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA.

Cardinalitiis diſputationibus manè diſcutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigeſimâ-tertiâ Februarii.

M. PONTIO MAURIN, Doctore Medico, Præſide.

An ſiccus Aër humido ſalubrior?

AER, ut vitæ, ſic & ſanitatis morborúmque præcipuus auctor, corpus eſt fluidum, pellucidum, grave, denſari & reſilire aptum, nulli ſenſuum, præterquàm auditui tactuíque, obvium. Ex duplici partium genere potiſſimùm coaleſcere videtur: aliis craſſioribus, tenuioribus aliis. Craſſiores, non modò effluviorum ab omnigenis ferè corporibus jugiter dimanantium proventus; ſed corpuſculorum præſertìm peculiari textu & figurâ primo rerum ortu conditorum φύσεως. Tenuiores motu velociſſimo raptæ, craſſioribus vim diffluendi luménque tranſmittendi impertiuntur. Extruſâ illâ tenuiori ſubſtantiâ è craſſioris meatibus, Aër cogitur in anguſtum. Quantùm autem hic poſſit comprimi, eo diſcitur, quòd novæ catapultæ πνευματικῆς artificio, ad viceſimam ſui ſpatii partem adigatur. Ab inteſtinâ ſubtilioris partis agitatione, nec-non aptâ craſſioris figuratione, in Aëre vis reſiliendi; quæ non, ut in cæteris ἐλατῆρσι, deteritur; cujúſque immenſa propè efficacitas mirum in modum eluceſcit veſicâ ferè inani, vacuo *Boyliano* impoſitâ, quæ Aëris intùs coërciti rarefactíque niſu, vel pondo quinquaginta & ampliùs attollit. Ab Aëris ἀναπηδήσει, & materiæ cujuſdam ſubtiliſſimæ à centro recedere conantis motu, Aëris gravitas vulgò dicta. Ab Aëris gravitate, effectus omnes perperàm vacüi fugæ adſcribi ſoliti. Aër non unius facultatis. Diverſa illius indoles à vario ejuſdem motu, & aſcititiis à terraqueo globo expirationibus. Hinc modò gravior eſt, modò levior: hìc ſubtilis, illìc denſus & concretus: aliàs calidus, frigidus aliàs: nunc ſiccandi, nunc madefaciendi poteſtate præditus. Ingenio proclivior ad ſiccandum, quatenùs partium figurâ & concitatione, corporum, quæ præterlabitur, humorem abſtergere idoneus; nimio guttularum aquearum alteriúſve naturæ interjectu, humidus evadit. Nec ejuſdem pondus ex halituum confertorum copiâ dimetiri par eſt: hoc enim, flante Boreâ, majus; Auſtro ſpirante, minuitur, Βαρομέτρῳ teſte. Unde colligere eſt, in Aëre vim reſiliendi ſudâ ſiccâque tempeſtate roborari, humidâ & nebuloſâ reſolvi.

QUANTÆ ſit ad vitam neceſſitatis Aër, vel qui ſpirare ſemel incœpit, novit. Illius uſurâ impunè carere nequeunt, quæcumque vitæ munere fruuntur. Eum, non modò perfectiſſima quæque Animalium ducunt; ſed & ea, quæ duntaxat inchoata videantur, Inſecta, Conchylia, Fœtus utero vel ovo concluſi. Quidni & Plantæ? Natura ſiquidem propria ſingulis fabricavit organa, quibus illum intra ſe excipiant. Plantis & Inſectis tubulos Τραχειῶν cognomine inſignitos, Piſcibus Branchias, reliquis Animantibus Pulmones in eum uſum conceſſit. Reſpirationis modus ubique mirabilis, in Homine, ut in Brutorum pleriſque, reciprocatione quadam continetur; foris intrò, intùs foràs. Admittitur Aër, pectore dilatato. Dilatatur pectus coſtarum utriuſque & ordinis & lateris aſcenſu, ſepti-tranſverſi deſcenſu. Attolluntur coſtæ muſculorum μεσοπλευρίων externorum internorúmque obliquâ contractione, ob decuſſatas illorum fibras idem præſtante, quod muſculi directò trahentis actio. Deprimitur ſeptum-tranſverſum, fibris gemini, ex quo compactum eſt, muſculi à centro nervoſo ad ambitum retractis. Ampliatâ pectoris capacitate, Aër vi ſuâ reſiliendi compulſus, non attractus, per guttur in pulmones irrumpit, quos mille canalibus & veſiculis excavatos diſtendit inflátque. Expellitur idem, pectore arctato. Arctatur pectus coſtarum deſcenſu, ſepti-tranſverſi aſcenſu. Coſtæ concidunt ingenito ſuarum partium renixu, quo, ceſſantibus muſculis, à quibus per vim fuerant ſublatæ, priſtinum ſtatum redipiſcuntur. Surſùm redit ſeptum-tranſverſum, remiſſo ipſius niſu, partìm à diſſepimento, cui firmiter adhæreſcit, reſilienti revocatum, partìm ab infimis viſceribus ſeſe explicantibus repulſum. Eorum omnium actionem adjuvat abdominis muſculorum & pulmonis fibrarum contractio, ſicubi Animal vehementiori indigeat expiratione. Sic anguſtato pectore, Aëris portio è pulmonum veſiculis in βρόγχια, ex his in aſperam arteriam, ex aſperâ arteriâ foràs eliditur.

TAM ſtupendo inſtrumentorum apparatu Aër non ad temperandum cordis æſtum, aut ventilandam flammam vitalem, in pulmones derivatur. Non, ad ſanguinis fuligines excutiendas. Non, ad refrigerandum conſpiſſandúmve ſanguinem, cordis igne priùs rarefactum; quò faciliùs in altero ejuſdem viſceris foco iterùm ebulliat. Quis igitur tantus hauſti Aëris ad vitam uſus? Sanguinis circuitum, à quo vita, promovet; quatenùs eum liquorem attenuat, propellit ac fervefacit. Pulmonum enim folliculos diſtendens, purpureum laticem à corde ſubmiſſum, & in impeditis arteriæ venæque πνευμονικῶν ambagibus moras nectentem, atterit, diſſolvit, ejúſque reditum ad cor accelerat. Sed & eidem reſilientes eas largitur particulas, quibus ipſe fœtus eſt, quibúſque orbatus, Animalium vitæ ſuſtinendæ par eſſe nequit. Harum tremulâ & reciprocâ motione, inæquali corporum incumbentium pondere uſquè productâ, ſanguis incitatus, efferveſcit; blandum illum concipit calorem, cujus extinctio, mors; cunctíſque vitæ muniis ritè obeundis aptiſſimus evadit. Dùm autem ſuperficies, motus & coaptatio partium ejus hoc novo commeatu immutantur, coccineum induit colorem, quo perfuſus conſpicitur, ut ad ſiniſtrum cordis ſinum refluit. Ex prædictis, explanari poteſt, Cur in Aëre ſæpiùs expirato, vel rariori, quàm par eſt, ſpiritus gravis & angor: Cur ab eodem nimiùm condenſato, vel diutiùs intra pulmones coërcito, ſuffocationis periculum: Cur in laborioſo concitatóve muſculorum conatu, ſpiritus ad tempus cohibeatur, deinceps cum anhelitu ducendus. Nec ſolâ reſpiratione Animantium corpus Aër afficit; verùm & ſuo ad reliquas illius partes, cùm externas, tùm internas, appulſu. Alimentis permiſtus deglutitur, ad χυλώσεως negotium non futurus inutilis. Corporis ambitum æquabiliter ab omni parte comprimendo, per eam regionem cruoris periodum provehit. Quin & ſenſuum nonnullis famulatur. Secum enim odores ad narium lamellas defert. Auris præterea labyrinthum intimè pervadens, tympani extrinſecùs variè verberati modulationes excipit, quas diligenter principi auditûs organo repræſentet.

CUM ea ſit Aërem inter & ſolidas fluidáſque Animantium partes neceſſitudo; non mirum, ſi pro variis, quibus inſtruitur ille, virtutibus, functiones & ſpiritales & corporeæ, quæ ferè omnes à ſolidorum fluidorúmque texturâ & motu pendent, tot & tantas ſubeant mutationes. Hinc diverſitas in temperamentis, ſtudiis & moribus Gentium, non modò quæ à ſeſe invicem longiſſimo terrarum tractu ſejunguntur, ſed & quæ degunt vicinæ, maximè repentenda. Hinc aliæ ingenii acumine, aliæ tarditate inſignes audiunt. Hinc ſæpiſſimè idem homo in eâdem regione modò triſtis & ſeverus, modò hilaris: nunc proſperâ, nunc adverſâ valetudine utitur. Porrò illam fovet Aëris conſtitutio ſicca: hanc humida arceſſit. Siccus Aër, utpotè vegetior ad reſiliendum, corporis totius fibras obfirmat, meatus aperit, humorem ſuperfluum exhaurit; indéque fermenta exacuuntur, dejecta ſuſcitatur appetentia, cibi optimè conficiuntur & diſtribuuntur. Eâdem de causâ celeriter nullóque negotio in pulmones devolutus, implicitos eorum anfractus penetrat & recludit: ſanguinem potenter urget, illíncque extricat; & eam illi partium ὁρμώντων vim ſufficit, quæ debito calori luculenter intra eundem accendendo ſit ſatis. Hinc ſpiritus lucidiores à cerebro in univerſum ipſius regimen irradiant. Ab his animus ad ſua munera promtior & alacrior. Ab his, ut à ſervato fibrarum tono, expeditior movendi, exquiſitior ſentiendi facultas. Uno verbo, benè temperatam cœli ſiccitatem cunctarum vitæ actionum integritas comitatur.

HUMIDUS Aër è contrario, quàm ſit valetudini noxius, facilè quivis, perſpectâ illius naturâ, intelligat. Corpori gravitatem inducit: hoc enim eò gravius quò ille levior. In pulmones ægrè delabitur. Ibi ſtagnans, cunctantem ſanguinem ſegniter ad abſolvendam circuitionem ſtimulat: Unde laborioſa reſpiratio; & anhelantium, humido cœlo, anguſtiæ. In pulmone ſanguini admiſtus, ejuſdem ζύμωσιν vix ac ne vix quidem ciet, cùm ob aquearum copiam, tùm ob reſilientium partium inopiam. A ſanguine malè fermentato, ſpiritus effœti. Hinc, ut à corruptâ humidi Aëris allapſu fibrarum nativâ tenſione, ſenſuum oritur imbecillitas & inertia. Oculorum acies hebetatur. Auditus ingraveſcit, non minùs Aëris torpentis & ad argutum ſonum inepti, quàm ipſiuſmet organi vitio. Perit naris emunctæ ſagacitas. Univerſi corporis vires enervatæ fatiſcunt. Animus quoque unà prægravatus, in triſtitiam fit propenſior. Quin & obthuratis ab humidâ colluvie cutis ſpiraculis, inſenſilis tranſpiratio non leviter præpeditur. Obtunditur intereà latentium intùs fermentorum vigor. Hinc manca & imperfecta ciborum diſſolutio ſanguini jam languido tenue ſubſidium parat. Sic debilitatâ ſenſim liquorum agitatione, & laxato fibrarum contextu, multi, iíque utplurimùm contumaces ingruant morbi, neceſſe eſt: Catarrhi, Gravedines, Raucitates, Febres diuturnæ, Alvi-fluxus, Putredines, Apoplexiæ, Comitiales affectus, Anginæ, & ſimiles, quibus humidâ plerumquè tempeſtate corpus jactatur. Quicumque igitur aliquam ſuæ ſanitatis rationem duxerit, is utiquè ſiccum & ſyncerum Aërem, in locis mediocriter & editis & inſolatis, aurâ ſuavi perflatis, ſectetur: Humidum verò, qualem efficere ſolent Auſtrina conſtitutio, maris fluminúmve majorum vicinia, ſolum ſtagnis paludibúſque ſcatens, humile, collibus undiquè obſeptum, minúſque à Sole colluſtratum, omni ope & induſtriâ declinet. Eo pacto immunem à morbis quamplurimis ætatem peragens, egregias ſicci Aëris dotes ſecum reputabit, lubénſque cum Divino Sene colliget.

Ergò ſiccus Aër humido ſalubrior.

Proponebat Lutetiæ PETRUS-JOHANNES BURETTE, Pariſienſis, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1690.